

METEOROK

MÁJUS JUNIUS

AZ MMTÉH ROVATA

METEORMEGFIGYELÉSEK

	vizu	foto	tel	mm
Bardács László /Győr/	3,0/10			
Berkó Ernő /Orosháza/	3,3/12			
Bíró Levente /Nagyszalonta,R/				22,5/797
Bolvári Gábor /Dusnok/	2,7/8			
Csiszár Tibor és Tiborné /Pécs/	3,3/16		12,8/46	10,0/380
Csukás Mátyás /Nagyszalonta,R/	2,0/4			
Farkas Ernő /Budapest/	19,4/45	22,1/4		
Fidrich Róbert /Bakonycsérnye/	1,1/3			
Fodor Antal /Súlysáp/	2,0/5			
Földesi Ferenc /Veszprém/	2,0/5	8,6/0		
Karaba Zoltán /Mende/	2,0/4			
Kósa-Kiss Attila /Nagyszalonta/	5,5/16			
Piriti János /Nagykanizsa/		2,0/0		
Ritter János /Mende/	2,0/4			
Sajtz András /Ujfalu,R/	9,6/42			
Sipos László /Dusnok/	2,7/9			
Szauer Agoston /Pápa/		3,0/0		
Sziffer András /Győr/	3,0/11			
Tepliczky István /Tata/	11,1/38			
Virágos Péter /Győr/	3,0/11			

Az említetteken kívül 1,0 óránál kevesebb, ill. szórványészleléseket végeztek:

Bagi Judit /Józsa/	Mécs Miklós /Esztergom/
Karvalics Péter /Veszprém/	Szabó Sándor /Bóly/
Kiss József /Debrecen/	Székely István /Debrecen/

Május-júniusban 27 megfigyelő küldte be adatait.

Amellett, hogy a tavaszi-korányári időszak meteorokban amúgy sem gazdag, az időjárás sem kedveztetett el bennünket. A meteor-szegénység "égi" oka leginkább az, hogy tavasztájt az Ekliptika tőlünk nézve alacsonyan húzódik, így az ennek síkjából leginkább várható sporadikus meteoraktivitás az északi szélességekről megfigyelve kisebb. /Ugyanez vonatkozik a déli radiánsú áramlatokra - Aquaridák, Capricornidák, Scorpiotidák -, tőlünk délebbre ezek sokkal látványosabb rajok. / A kevés meteor ellenére gazdagnak mondható az anyag, a sok tűzgömb mellett a többi észlelési terület eredményeiből is szép ízelítőt adhatunk.

Vizuálisan 23-an tevékenykedtek összesen 81,7 órát észlelve. Május első napjaiban - amikor esetleg az η Aquaridákat tanulmányozhattuk volna - egyáltalán nem készült észlelés /rossz idő + telehold/. A továbbiakban észlelésekkel egyenletesen lefedett az időszak, azonban kiemelkedő meteortevékenységet semmikor sem jeyeztek. Csalódást okozott a júniusi Lyridák maximuma is.

A változatosságot az az 5 tűzgömb jelentette, amelyet a két hónap folyamán regisztráltak észlelőink. Mind az ötről nagyon részletes beszámolót kaptunk az új tűzgömbészlelő lapok jóvoltából.

Május 13/14-én $21^h 10^m 40^s$ UT-kor Csiszár Tibor Pécssett pillanott meg egy $+1^m$ -s sárga meteort, amely $2-3^o$ megtétele után -2^m -ra, majd -4^m -sra fényesedett. Ezzel egyidőben feje $8-10'$ -re duzzadt, közepé sárga, amelyet narancssárga burok övezett, és 2° -os csóva jelent meg mögötte. Teljes kifényesedésekor mintha egy pillanatra lelassult volna, ekkor sziporkázás kíséretében kb. $8-10$ szikra yált le a fejről. A $2,5-3$ sec-ig észlelhető tűzgömb lassú, kb. $5-6^o/s$ sebességgel haladt. Pályája utolsó 2° -án fokozatosan halványult, és /vizuálisan/ 2 sec-ig látszó narancssárga nyomot hagyott maga után. /Fel: 15:03+01 El: 15:03-16 /

Május 14/15-én $20^h 15^m$ UT-kor Szabó Sándor Bólyott látott egy kb. -2^m -s jelenséget. A kb. 20° -os útját 4 sec alatt tette meg, mindvégig egyenletesen haladva. Először egy fényes pont, majd $15'$ átmérőjű, négyzet alakú testnek látszott, miközben $10'$ -es csóvát húzott maga után. Utja végén kb. 10 fénylő anyagdarabka vált le róla. Színe sárgás, útjának végére egészen narancssá vált. 10° -os nyom maradt utána 3 sec-ig. /Fel: 14:20+08 El: 16:05+09 /

Június 8/9-ről Mész Miklós /Esztergom/ számol be egy -6^m -s, nagyon hosszú és látványos tűzgömbről $20^h 04^m$ UT-kor. Idézet az észlelőtől:

" Igen lassú, két párhuzamos csóvával, amelyek lebegni látszóttak, különösen a pálya utolsó harmadán. Fényes nagy darabok szakadtak le a fejről az eltűnés pillanataig. Ugy tűnt, mintha a leszakadó darabok szögletesek lettek volna.

A fátolyfelhőkkel borított égbolton az egyébként egyenletesen világító tűzgömb változtatta fényét. A felhők mögött haladván kivilágította azokat, amely káprázatosan szép látvány volt. Kb. $1-1,5$ sugarú halojelenség keletkezett ilyenkor a tűzgolyó körül. Sajnos a feltűnés kezdetét nem láttam, így a feljegyzett 12 secnyi időtartam az általam megfigyelt szakasz. Igyekeztem fényességét nem túlbecsülni. " /Fel: 19:40+54 El: 18:00-09 /

Június 14/15-én $23^h 04^m 30^s$ UT-kor a pécsi csillagász szakkör tagjai az észlelés után hazafelé menet egy 1 sec-es időtartamú, $18-20^o$ hosszú, -4 , -5^m -ra felfényesedő /valószínűleg/ Lyrida tűzgömböt regisztráltak. A $+2^m$ -sként induló meteor $3-4^o$ megtétele után fényesedett fel kékesfehér magnézium-fénnyel, miközben feje $10-15'$ -esre duzzadt, és legalább $10-15'$ vastag, $12-14$ hosszú füstnyomot hagyott maga után. Ez utóbbi szabadszemmel 10 sec-ig, binokulárral 30 sec-ig látszott /Keszthelyi/, színe kékeszöld volt, ide-oda hajladozott. Sokan a kifényesedésre kapták fel fejüket. /Fel: 18:40+38 El: 17:30+09 /

Végül még egy robbanó tűzgömbről. Június 21/22-én $21^h 49^m$ UT-kor Bolvári Gábor és Sipos László Dusnokon egy -4^m -sként induló jelenséget pillanott meg. A felvillanás teljesen váratlanul következett be, pillanatok alatt játszódott le. Átmenet nélkül, hirtelen villant fel kb. -10^m -ra, zöldecs fénnel bevilágítva a horizontot. Csóva egyértelműen látszott, széthullás nem történt. A fényesség csökkenése is átmenet nélküli: -10^m -ról -2^m -ra hirtelen süllyedt. Sipos az eltűnés pillanata után enyhe dörejt hallott, amit Bolvári nem erősített meg. /Fel: 19:48-04 El: 20:26-15 /

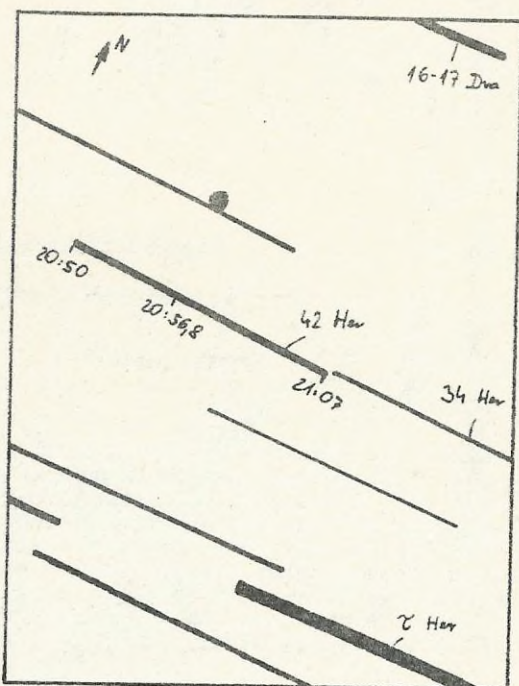
A fotografikus megfigyeléssel foglalkozó 4 megfigyelő közül /akik összesen 35,7 órányit fényképeztek/ a legsikeresebb Farkas Ernő/Budapest/ volt. 20 óra feletti ténykedését négyes siker koronázta: májusban egy, júniusban három meteorgyanús jelenséget rögzített. Május 24/25-én 22:30-23:00 UT között egy Certo 2,8/80-as géppel FORTE NP 27 filmen a τ Her és az σ Her csillagnyomain keresztülhúzó /vizuálisan nem észlelt/ halvány meteor nyomát rögzítette.

Június 18/19-én 00:10+10 UT-kor egy hosszú, fényességét lassan változtató meteor /vagy műhold?/ rögzült a Lyra csillagai között. Sajnos vizuálisan ezt sem sikerült látni, továbbá szépség-hiba, hogy két filmkocka véletlenül egymásra tolódott.

A harmadik, júniusban készült kép egy nagyon szép, rövid /3°-os/ fényes meteor nyoma a Lyra és Cygnus között. Pontos feltűnési időpontjának ismeretében koordinátái majd kimérhetők. A felvétel időpontja: 1985-06-19/20-22:40-23:30 UT, a meteor feltűnése 22:43,5 UT-kor történt.

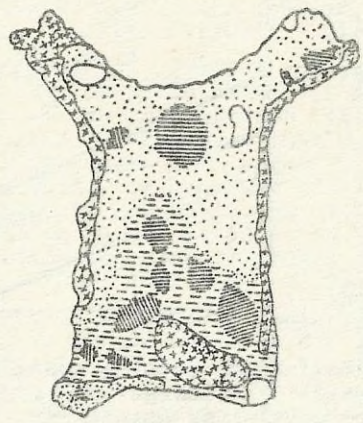
Az igazi érdekesség - ezért hagytuk utoljára - a június 18/19-én 20:50-21:07 UT közötti felvételen található intenzív pontszerű felvillanás nyoma. Farkas ezt már a vizuális észlelés közben is látta, és fel is jegyezte adatait. Szabadszemmel -2, -3^m-s volt a félfénylés, s mindössze 0,2 sec-ig tartott!!! A feltűnési időpontja 20:56,8 UT. Fénye egy igen erős, távoli vaku-felvillanásra emlékeztetett. A vizuálisan igen pontosan koordináta-feljegyzés 16:30+50 -et említ meg, ez majd a fotóról pontosabban kimérhető. A fénykép alapján készült illusztrációt itt mutatjuk be.

Ezekután kérdéses, hogy mi is lehetett pontosan a jelenség. A pontszerű meteor lehetősége mellett szóba jöhet egy repülőgép /nem túl valószínűen/, esetleg egy műholdas kísérlet, de akár egy "gamma-burster" lehetősége is /ld. Meteor '84/4. szám 18. oldal/. E kérdésnek igyekszünk utánajárni, és a témára valamikor visszatérni.

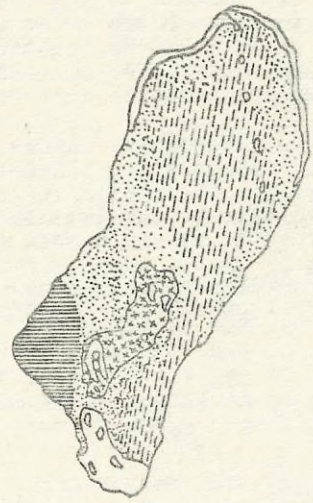

Megismerkedő megismerők, felismer megismerők, csíkkal

Nagyítóerő: 40 - 80 X - or

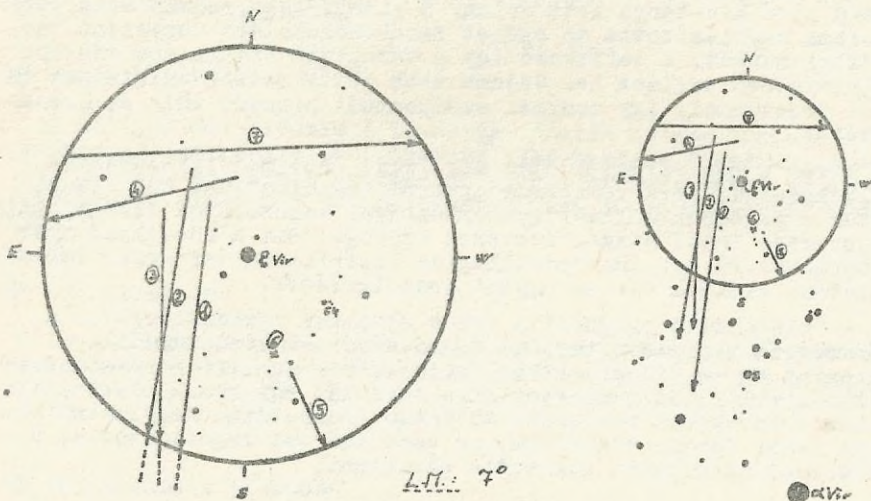

- - fenyvén csillogó területek
- - ezüstszürkő, csillogó területek
- - aranyárga, homogén területek
- - sötétzürkő területek
- - világoszürkő területek

- - Ezüstvén csillogó területek, fényes szemek
- - vörös, homogén felület
- - aranyárga területek, vörös árnyalatokkal
- - világoszürkő területek
- - sötétzürkő területek

Az előző meteorrovatban /Meteor '85/7-8. szám/ beharangoztuk a teleszkopikus meteormegfigyelési terület tervezett fejlesztését. A haladás szép példáját jelentik Csizsár Tibor és Tiborné /Pécs/ megfigyelései --- összesen 12,8 órát foglalkoztak teleszkopikusozással. Közülük - különösebb kommentár nélkül - bemutatunk néhány látómezőrajzot. A megfigyelési terület részletes útmutatóját rövidesen közöljük.

Csillagok Kb. 8,5 mg.-ig

Látómező középpontja: α Virgó

Észlelés dátuma: 1985. Május 7.

Észlelési idők: 20^h 25^m UT - +81 -
- 21^h 25^m UT - 19

A mikrometeorit-témakörben is szép rajzok érkeztek be - szintén Csizsárék tevékenységének következtében. Rajtuk kívül még Bíró Levente végzett mikrometeorit-gyűjtést - összesen 32,5 óra alatt a két hónapban. Kedvcsinálásképpen bemutatunk kettőt Csizsárék eredeti rajzaiból, amely a május 22-én végzett gyűjtés eredménye. Az oldalsó megvilágítással végzett rajzok precíz szerkezeti térképek. Egy másik rajzolt szemcse szerkezete egy sejtre emlékeztet. Lehet, hogy valóban egy szerves "sejttöredék" került a mikroszkóp alá. Ez ellen szól, hogy a darabka mágnesezhető /?!/ volt.

Köszönetet mondunk a rovat összeállításához nyújtott segítségért Szabó Dávidnak /Székesfehérvár/.

- hof - tej -